

YTTRANDE

Miljö- och räddningstjänstnämnden

KJULA-BLACKSTA 1:81

Yttrande till MRN, förslag till yttrande med anledning av NCC Industry ABs ansökan om tillstånd till bortledning av grundvatten mm på fastigheten Kjula-Blacksta 1:81 (mark och miljödomstolens mål nr M 4043-16)

Förslag till beslut

Miljö- och räddningstjänstnämnden (nedan kallad nämnden) lämnar följande yttrande:

Yttrande

Nämnden anser inte att ett slutyttrande kan lämnas på grund av att exempelvis nedanstående punkter bedöms saknas i bolagets ansökan och miljökonsekvensbeskrivning.

1. Nämnden bedömer att det är viktigt att uttryckligen nämna att en energikrävande rundpumpning inte är den enda viktiga anledningen till varför infiltration söderut, uppströms bergtäkten, är olämplig. Det har bedömts att infiltrationen på den platsen även kunde initiera och/eller intensifiera grundvattenframträngning till närliggande sommarstugeområde vid Dammsäng, vilket kunde leda till olägenheter för närboende. Detta går att läsa under punkt 2.5.1 i Swecos rapport med den hydrogeologiska beskrivningen. Det är en slutsats som Sweco har gjort i samband med undersökningar utförda under år 2015 med anledning av översvämningar främst väster om och sydväst om Dammsäng som inträffade i samband med att infiltrationen togs i bruk. För att mark- och miljödomstolen ska kunna göra en bra avvägning, är det viktigt att dessa undersökningar bifogas ansökan.
2. Motexpertis med stöd av t.ex. SGU bör utföras för att verifiera att gjorda undersökningar och bedömningar har lett till relevanta slutsatser om riskerna med bortledning av dylika stora mängder vatten.

3. Bolaget nämner att noggrann uppsikt kommer att ske på förhållandena nedströms då maximal pumpning kommer att ske (se under punkt 6.3 i den tekniska beskrivningen). Med en maximal pumpning menas ca 30 l/s, vilket innebär 108 m³/h. Det stora flödet är dessutom tänkt att genomföras initialt när nya rampen ska tömmas helt för att möjliggöra losshållning. Nämnden bedömer att det inte finns tillräckligt identifierat i inlämnad ansökan vilka förhållandena som bolaget kommer att ha uppsikt över är innan pumpningen påbörjas. På det underlaget som lämnats in gör nämnden även bedömningen att pumpningen inte bör ske med ett maximalt flöde initialt, utan att flödet succesivt bör ökas samtidigt som noggranna kontroller utförs.
4. Det diket som vattnet ska släppas till går genom ett aktivt jordbrukslandskap vars avvattning av åkermarken bygger på vattenståndet i diken. Bolaget har inte utrett om en höjning av vattennivån i diket kan innebära en försenad vårsådd då vattnet eventuellt blir stående längre på åkern.
5. Ansökan saknar en utredning som visar om det finns rätta förutsättningar för att ersätta de bergsborrade brunnar med nyanlagda brunnar vid eventuell skada.
6. Enligt bolaget kommer en ny sedimenteringsbassäng att behöva anläggas på lämplig plats när täkten drivits så pass långt i västlig riktning att ”gamla rampen” hamnar för nära det område som ska losshållas (se under punkt 5.1 i den tekniska beskrivningen). Nämnden bedömer att det är viktigt att redan nu utreda vilka alternativa placeringar som kan tänkas bli aktuella så att avledning av vattnet genom den nya bassängen sker på ett energieffektivt sätt. Den turordning resterande berg ska sprängas loss kan behöva anpassas efter bassängens placering.
7. Nämnden saknar en bedömning kring huruvida det är skäligt att bryta ner till +10 meter när utredning visar att risk finns att de bergsborrade brunnarna skadas. Frågor som bör belysas är t.ex. följande: Vad förloras för att stanna av tidigare och inte losshålla till ända ner till + 10 som man tidigare ansökt om? Vid vilken nivå man måste stanna för att skydda brunnarna?
8. Nämnden delar inte bolagets bedömning om att kväverening inte ska ske. Det bör åtminstone utredas hur en kväverenings skulle kunna genomföras och vad kostnader kontra nytta av denna är. Det finns angivet att de rester av kväve som kan förekomma i utgående vatten från täkten inte är i den omfattningen att det kan påverka åtgärds målen eller motverka målet god kvalitet i recipienten. Vattnet kommer dock att ledas genom ett jordbrukslandskap, där jordbrukarna arbetar aktivt med att minska sina utsläpp av kväve och fosfor, bolaget bör göra detsamma.

9. I tidigare tillståndsansökan beräknade bolaget att 12 000-15 000 m³ vatten/år skulle behöva pumpas till infiltrationsanläggningen när brytningen nått planerad täktbottennivå +10 m. Miljökonsekvensbeskrivningen anger att medianvärdet för inläckage från berget förväntas vara kring 0,6 l/s. Vilket ligger i samma storleksordning som den tidigare uppskattningen av inläckage som gjorts inom ramen för tillståndsansökan för täkten (0,4 l/s). För inläckage från ås gäller 5 l/s. Det anges inte vad det låg på i tidigare tillståndsansökan. Av den tekniska beskrivningen framgår att ca 535 m³/dygn måste pumpas, vilket innebär att tidigare beräknad årsvolym på ca 15 000 m³ vatten uppnås redan efter 28 dygn. Nämnden saknar en redovisning varför tidigare och nuvarande siffror skiljer sig åt.
10. Alternativa lösningar berörs till viss del, nämnden saknar beskrivning av alternativet att loss hålla under grundvattenytan.

Med anledning av ovanstående bedömer nämnden att det hade varit önskvärt att få handlingarna i en kompletteringsrunda. Om mark- och miljödomstolen fattar ett beslut i ärendet vill nämnden att följande tas i beaktande gällande tillstånds- och villkorsskrivning:

11. Kontrollprogrammet bör villkoras med minst de punkter som Sweco tar upp under punkt 6 i sin rapport med den hydrogeologiska beskrivningen. Samt med kontrollpunkter som berör det bolaget nämner om att noggrann uppsikt kommer att ske på förhållandena nedströms då maximal pumpning kommer att ske. Dessa förhållanden bör vara noggrant identifierade och dokumenterade i ett kontrollprogram innan pumpningen påbörjas.
12. Kontrollprogrammet bör tas fram och inges till tillsynsmyndigheten senast 1 månad innan bortledningen av vatten påbörjas. Kontrollprogrammet bör revideras i enlighet med de faktiska förhållandena och inges till tillsynsmyndigheten senast 3 månader efter påbörjad bortledning av vatten. Ett sådant villkor som reglerar kontrollprogrammet syftar inte enbart till att möjliggöra en bedömning av om villkoren följs men markerar även vikten av kontroller i syfte att tidigt upptäcka riskerna med verksamheten.
13. Det bör villkoras om att pumpningen inte ska ske med ett maximalt flöde initialt, utan att flödet succesivt bör ökas samtidigt som noggranna kontroller utförs.
14. En skada på en bergsborrad brunn behöver inte alltid innebära att det uppstår en akut vattenbrist utan skadan kan också innebära en nedsatt brunnskapacitet så att vattnet inte är tillgängligt i den omfattning som det var innan skadan.

Sådan nedsatt brunnskapacitet som inte direkt leder till en akut vattenbrist bör också avhjälpas av bolaget. Detta bör regleras i villkoren. För att på sakliga grunder kunna konstatera en nedsatt brunnskapacitet är det nödvändigt att kontrollprogrammet innefattar kontinuerliga vattennivåmätningar i berörda brunnar. Dyliga kontinuerliga vattennivåmätningar kan genomföras med hjälp av en tryckmätare, se under punkt 6.1 i Swecos rapport med den hydrogeologiska beskrivningen.

Ärendet

Miljö- och räddningstjänstnämnden har fått en kungörelse från mark- och miljödomstolen gällande att NCC Industry har ansökt om tillstånd till bortledning av grundvatten m.m. på fastigheten Kjula-Blacksta 1:81. Verksamheten uppges beröra fastigheterna Heby 1:10, Kjula-Blacksta 1:14 och Kjula-Blacksta 1:80. Synpunkter med anledning av ansökan och miljökonsekvensbeskrivningen ska lämnas in skriftligt till mark- och miljödomstolen.

Samråd har skett med Länsstyrelsen i Södermanlands län, miljö- och räddningstjänstförvaltningen i Eskilstuna kommun, de enskilda som kan förväntas bli berörda av verksamheten, statliga myndigheter, allmänhet samt berörda organisationer.

NCC Industry AB har ett tillstånd för sin verksamhet som meddelades av Länsstyrelsen i Södermanlands län den 19 juli 2006. Tillståndsbeslutet anger att verksamheten får bedriva berg- och grustäktverksamhet samt återvinning av avfall på fastigheten Kjula-Blacksta 1:81. Uttaget som tillåtits är ett uttag av totalt 7 000 000 ton bestående av 6 500 000 ton berg och 500 000 ton grus och sand till och med den 31 juli 2031. Det årliga uttaget har beslutats till maximalt 300 000 ton. Tillstånd har även lämnats till mottagning, krossning, sortering och utlastning av returafalt, betong och tegel omfattande totalt 45 000 ton per år.

Den ansökan som bolaget nu har lämnat in rör en ansökan enligt 11 kapitlet miljöbalken för bortledning av grundvatten, ändring av tillståndsgiven täktverksamhet enligt 9 kapitlet miljöbalken samt därmed sammanhängande ändring av täkttillståndets villkor 11. Bolaget har lämnat yrkanden på att mark- och miljödomstolen ska meddela tillstånd för att leda bort allt inläckande grundvatten med maximalt 180 000 m³ per år och i övrigt utföra och bibehålla de anläggningar som erfordras för verksamhetens bedrivande. Bolaget yrkar även på att domstolen medger ändring av villkor 11 "Vatten som avleds skall passera en sedimenteringsbassäng för avskiljning av slam och olja. Uppehållstiden i bassängen skall som riktvärde och månadsmedelvärde uppgå till minst 8 timmar och ytbelastningen skall som riktvärde och månadsmedelvärde underskrida 0,2 m³/m²h. Vattnet skall därefter avledas till en infiltrationsanläggning."

MILJÖKONTORET

Ulrika Palmblad
Miljöinspektör

Utdrag sändes till: mmd.nacka.avdelning4@dom.se